

DIPLOMAMUNKA BÍRÁLAT

Bírált mű címe:	Kvantum rendszerek állapotrekonstrukciója
Bírált mű szerzője:	Szántó András
Bíró:	Weiner Mihály
Értékelés:	5-ös (jeles)

Részletes indoklás (szöveges bírálat):

A diplomamunka központi kérdése $M_4(\mathbb{C})$, azaz a 4×4 -es komplex mátrixok algebrájának fölbontása páronként kvázi-ortogonális (a bírált műben *komplementárisnak* hívott) részalgebrák rendszerére. A motíváció az ilyen felbontások vizsgálatához a kvantum-információ elméletből ered.

Egy kvantum rendszer állapotát — hiába áll rendelkezésünkre a rendszerből több példány is, mind ugyanabba az állapotba beállítva — egyféle mérés elvégzésével általában nem lehet megállapítani. Ezért egy kísérlet során többféle mérésre is szükség lehet. Ha a lehető legkevesebb féle mérést a lehet legkevesebbszer ismételve kívánunk információhoz jutni, akkor — egy véges szintű kvantum rendszer esetében — matematikailag ehhez arra van szükségünk, hogy $M_n(\mathbb{C})$ -ben páronként kvázi-ortogonális maximális ábel $\mathcal{C}^*$ -részalgebrákból (röviden: „MASA” -kből) álló rendszereket találjunk.

Más páronként ortogonális részalgebra rendszerek is érdekesek (nem csak az olyanok, amik MASA -kből állnak). Például a kvantum-számítógépek (egyelőre elvi lehetősége) miatt fölmerül az az eset is, amikor a teljes algebra $M_{2^n}(\mathbb{C})$ (azaz n kvantum-bit), a részalgebrák pedig izomorfak $M_2(\mathbb{C})$ -vel (azaz mindegyik rész egy egyedi kvantum-bit).

Dimenzionális okok miatt $M_4(\mathbb{C}) = M_2(\mathbb{C})$ -ben, azaz a két kvantum-bites rendszerben legföljebb 5 olyan páronként kvázi-ortogonális részalgebra lehet, amelyek mindegyike vagy egy MASA (azaz egy teljes mérés) vagy egy $M_2(\mathbb{C})$ -vel izomorf (azaz egy kvantum-bit). Korábbról ismert volt, hogy meg lehet adni 5 páronként kvázi-ortogonális MASA -t, azonban nincs 5 páronként kvázi-ortogonális $M_2(\mathbb{C})$ -vel izomorf részalgebra, továbbá, hogy van viszont olyan 5 páronként kvázi-ortogonális részalgebra, ami közül 4

izomorf $M_2(\mathcal{C})$ -vel, egy pedig egy MASA. A jelen diplomamunka legfontosabb eredménye szerint, pontosan akkor lehet megadni 5 páronként kvázi-ortogonális, MASA -kból illetve $M_2(\mathcal{C})$ -vel izomorf részalgebrákból álló rendszert, ha ezen utóbbiak száma páros.

Némi kívánnivalót hagy maga után a diplomamunka *leírása*. Míg a saját eredmények világosan ki vannak fejtve, addig a bevezetők (például a „kvantummechanika matematikája” fejezet) néha kissé homályosak, illetve pontatlanok. Jó példa erre, ahogy a komplementaritás (kissé hibásan) a 14. oldalon el van magyarázva, illetve, az ott szereplő, $M_k(\mathcal{C})$ -vel izomorf részalgebrákra „tételként” kimondott állítás, mely után bizonyítás helyett egy referencia szerepel (kár az állítást csak az $M_k(\mathcal{C})$ esetére kimondani, hiszen a bizonyítás ettől nem lesz könnyebb, és kár referenciát adni — azt az érzetet keltve, mintha itt valami mély dologról lenne szó — mikor a „bizonyítás” egy triviális zárójel-felbontás). Azonban, az elért eredmény jó és színvonalas; nemzetközi tudományos folyóiratban közlésre is alkalmas. Ezért a diplomamunka eredményét jelesre értékelem.